

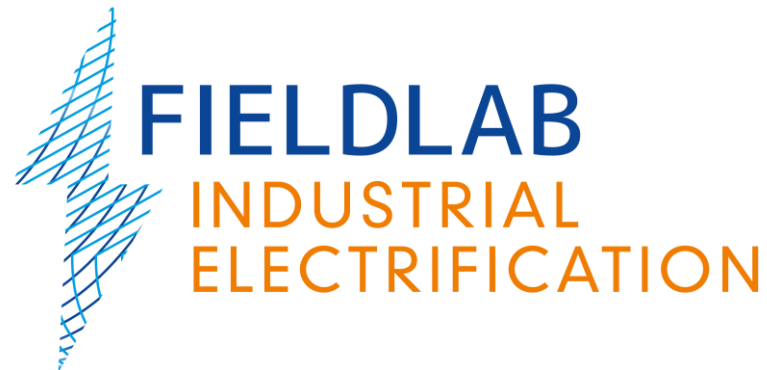
Warmteopslag : bouwsteen in een volledig duurzame industriële warmtevoorziening

Webinar 19-03-2021 Storage meets Fieldlab Industrial Electrification

FME - Marco Kirsenstein

TNO – Robert de Boer

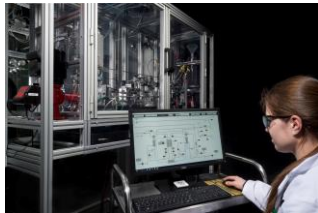
info@flie.nl

Fieldlab Industriële Elektrificatie

Solution Center

Experimenteer- en testlocatie

Demolocatie

Haalbaarheidsstudies (technisch, economisch, markten, clusters)

Ondersteuning financiering/subsidie

Netwerk & community uitbouwen

Technologieadvies en marktonderzoeken

Workshops, training en opleiding

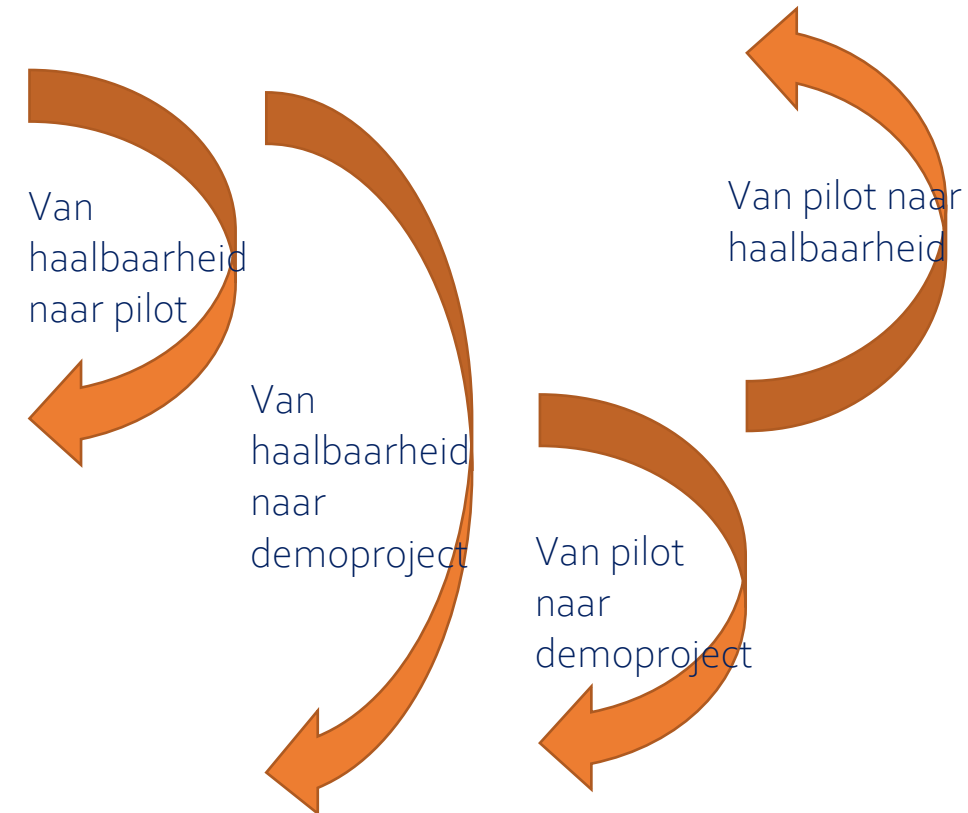
Test-, experimenteer- en pilotprojecten op vaste locatie, TRL4-6

Showroom voor nieuwe technologieën

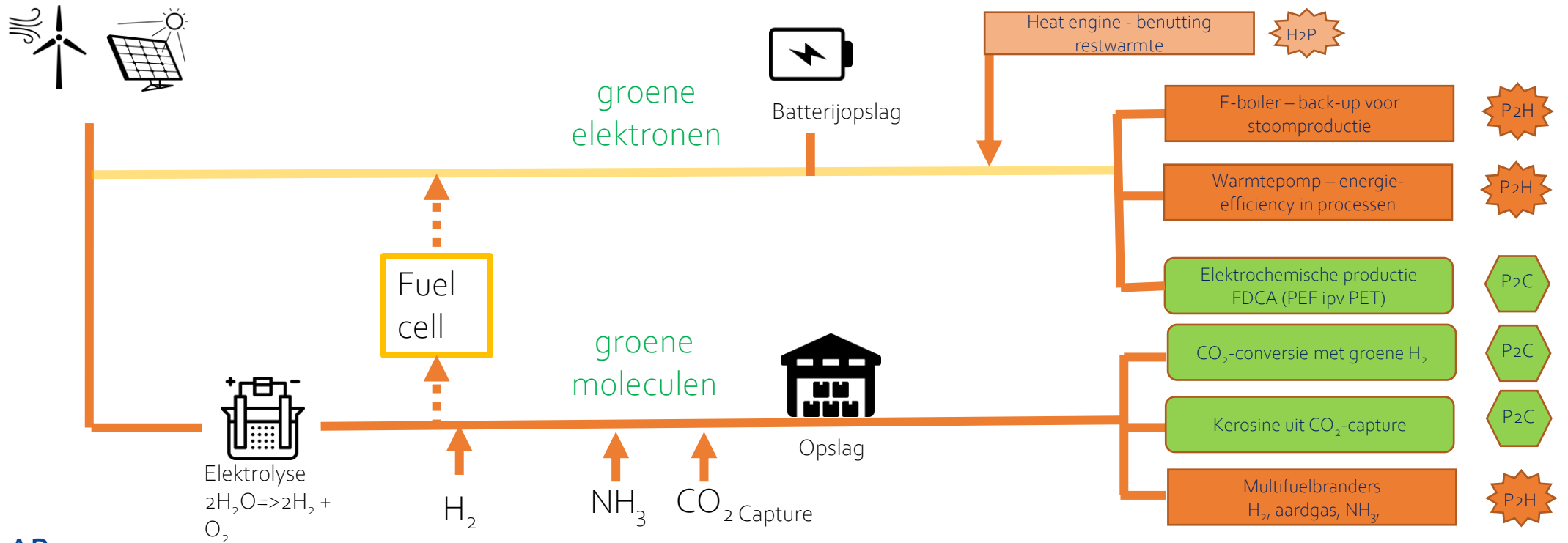
Testen en kennisuitwisseling in relevante setting

Demonstratieprojecten op relevante schaal (TRL 6 to 8)

Kennisuitwisseling op risicomitigatie, implementatie, wet- en regelgeving

Doel: CO₂-emissie verminderen m.b.v. duurzame energie

Project voorbeelden

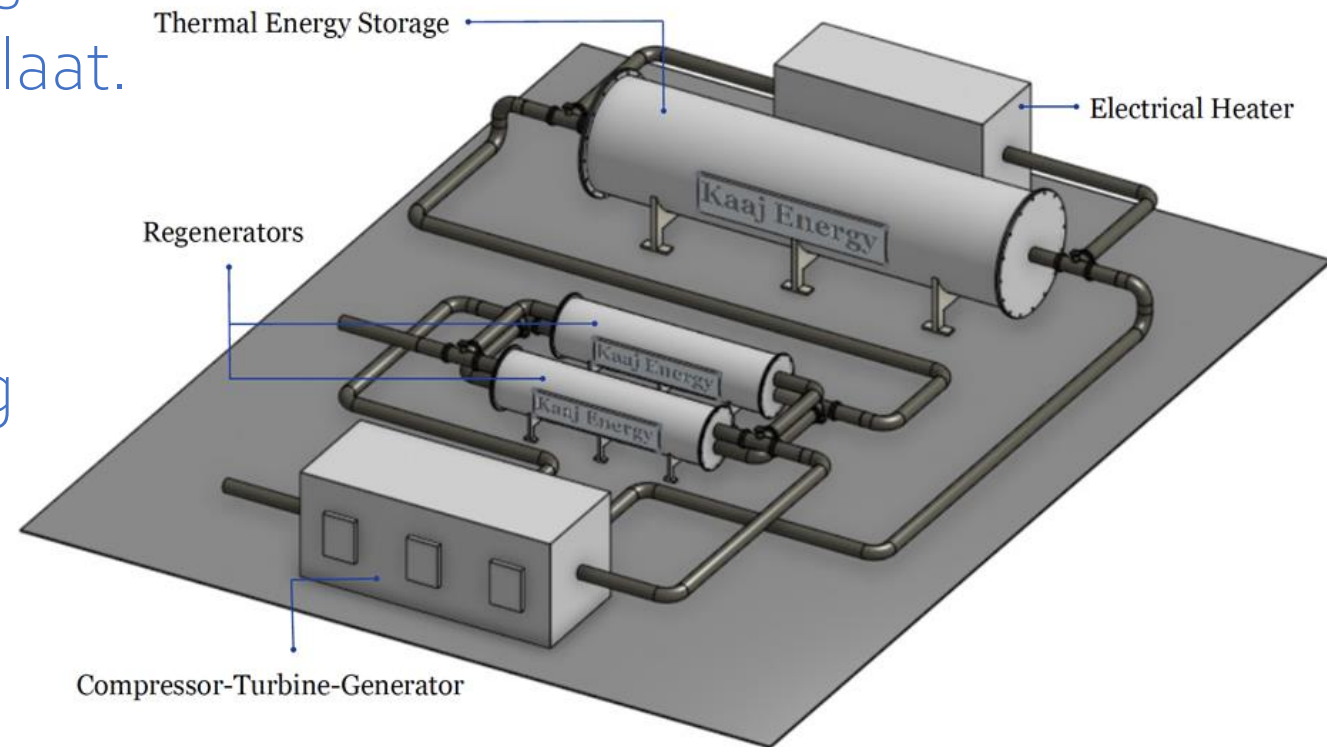
- ⚡ Multi-fuel fornuisbrander (H_2 , ammoniak, biogas, methanol, aardgas)
- ⚡ Membraanloze elektrolyser
- ⚡ Mierenzuur uit directe elektrolyse van CO_2
- ⚡ Dimethylether (DME=synth fuel) productie uit CO_2 en groen H_2
- ⚡ Stoomproducerende warmtepomp
- ⚡ High-tech vliegwiel energy Storage (NASA spacetech)
- ⚡ Hybride-perslucht-warmtebatterij

Project voorbeelden

Hybrid Thermal Compressed Air Energy Storage (HT-CAES)

Een batterij die zowel (rest)warmte als (over geproduceerde) elektriciteit opslaat.

- ⚡ Lange levensduur (> 20 jaar)
- ⚡ Lage onderhoudskosten
- ⚡ Lage kosten voor langdurige opslag
- ⚡ Schaalbaar

Power to heat en warmte opslag

⚡ Robert de Boer (TNO)

Duurzame opwekking voor industriële warmte: vraag-aanbod afstemming

Systeemanalyse

Energievraag = constant = **1 MW** (thermisch) 100% groen

Geen verliezen

Aandeel zon = 40% van 8760 MWh

Aandeel wind onshore = 30% van 8760 MWh

Aandeel wind offshore = 30% van 8760 MWh

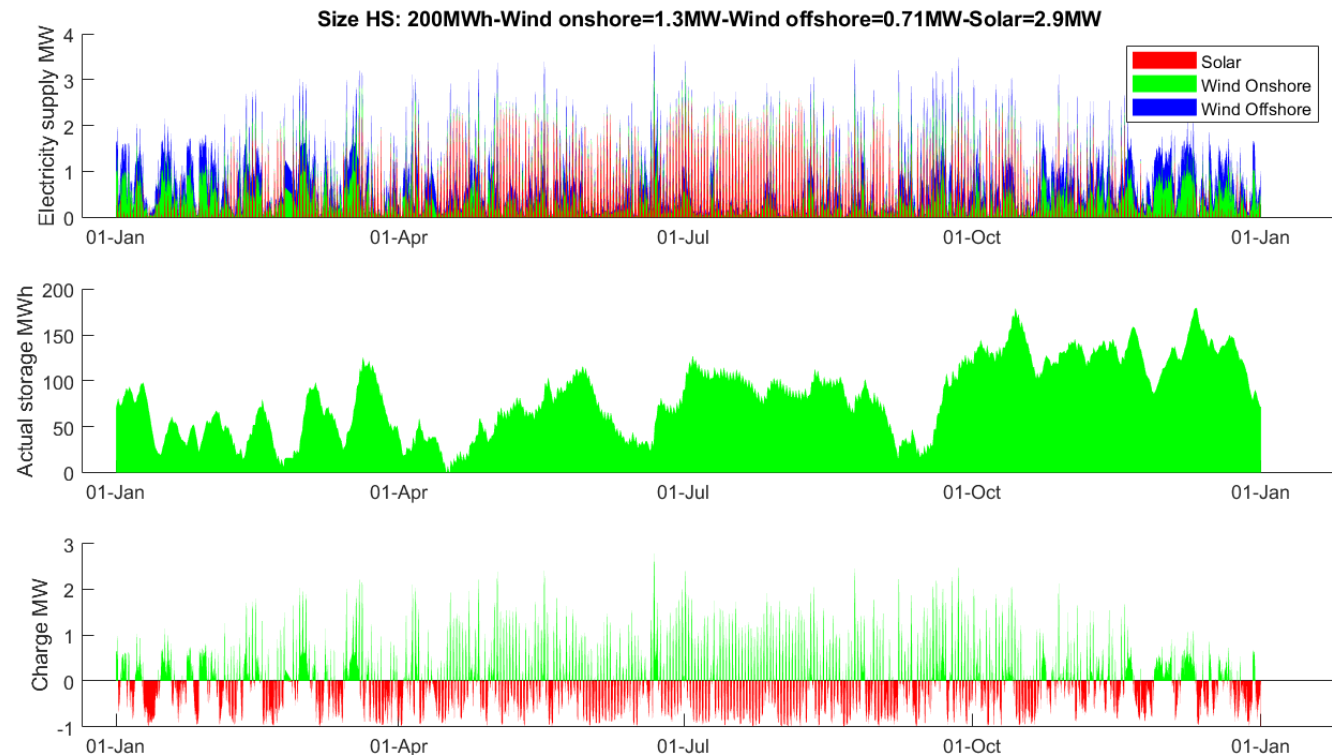
Jaar = 2018

Benutting zon = 13,75% => 2,9 MW

Benutting wind onshore = 22,91% => 1,3 MW

Benutting wind offshore = 41,98% => 0,71 MW

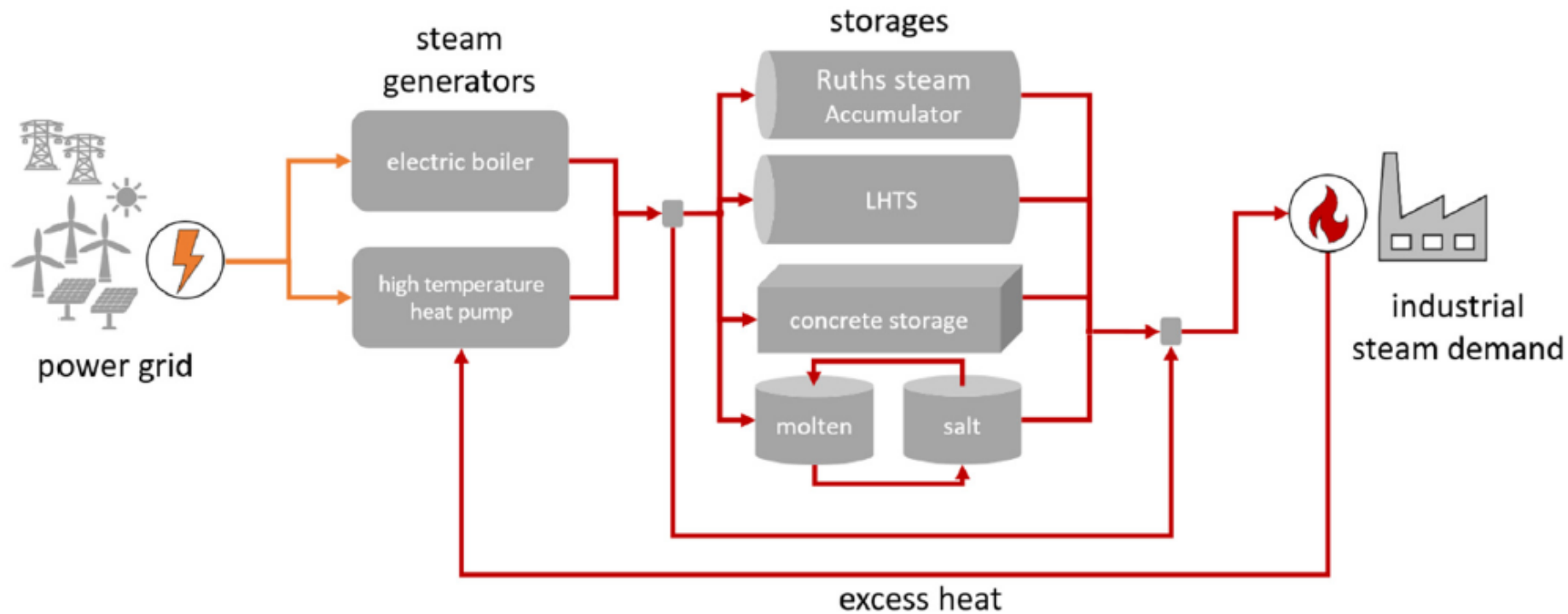
Warmtebuffer van **200 uur** (MWh) geeft aan dat alle energie duurzaam ingezet kan worden.

Industriële Electrificatie: Power to heat en warmteopslag

⚡ Warmteopslag voor 100% hernieuwbare stoomproductie

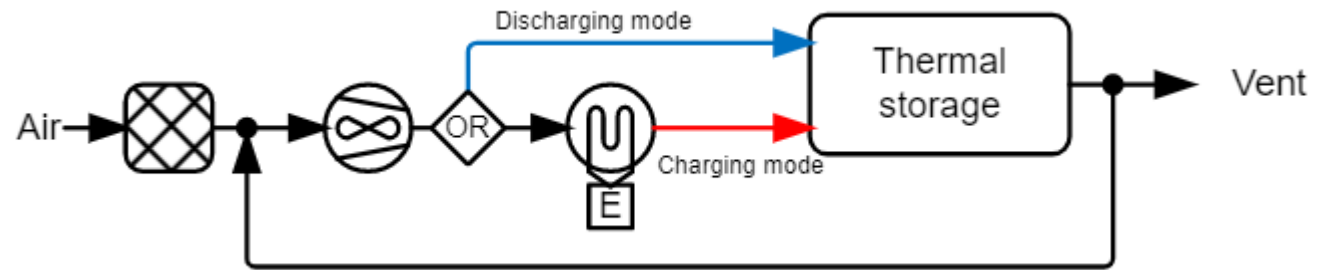

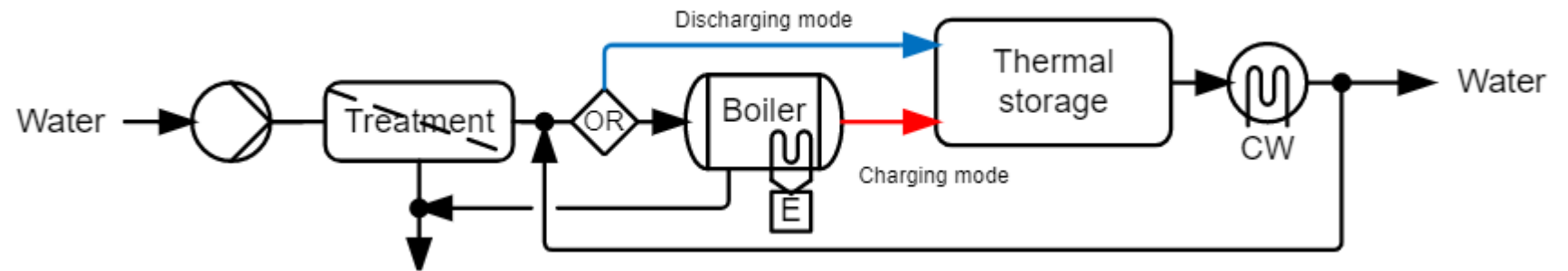
Overview FLIE central hub R&D infrastructure

⚡ Conversion to heat

HOT AIR SYSTEM
200 kWe, 900 °C

STEAM SYSTEM
250 kWe,
25 bar, 400°C

Mogelijkheden voor opslagontwikkelingen

⚡ Karakteriseren van diverse warmteopslag technieken:

- Laad/ontlaad karakteristieken
- Opslag efficiency
- Temperatuurbereik
- Simulaties van proceswarmtevraag

⚡ Koppeling met heat-to-power technologieën: 'Carnot-batterij'

- Organic rankine cycles
- Steam cycle

Deelnemen aan het fieldlab? Heeft u een project voorstel?

⚡ FME - Marco Kirsenstein

⚡ TNO – Robert de Boer

⚡ info@flie.nl

⚡ [Bezoek de website](#)

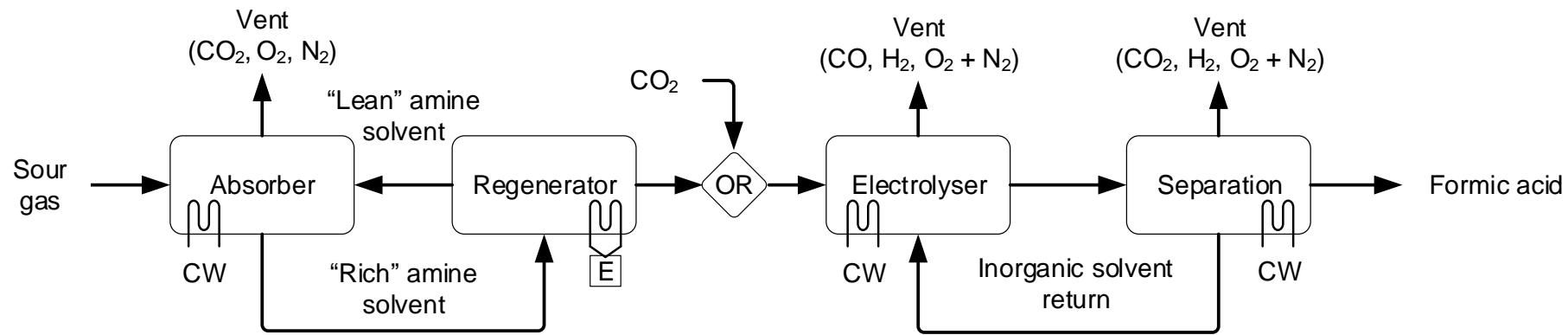
⚡ www.flie.nl

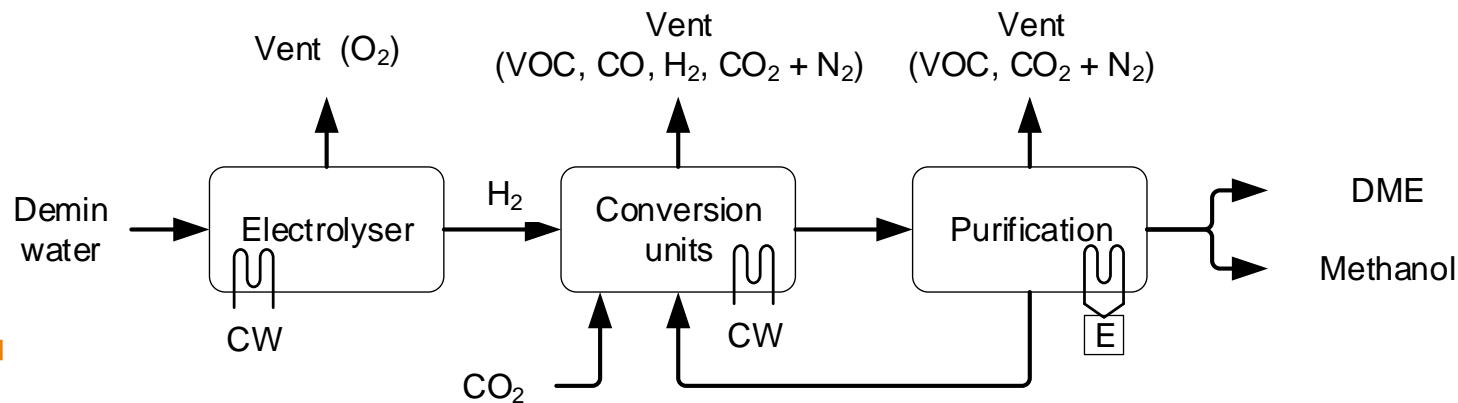

Overview FLIE central hub R&D infrastructure

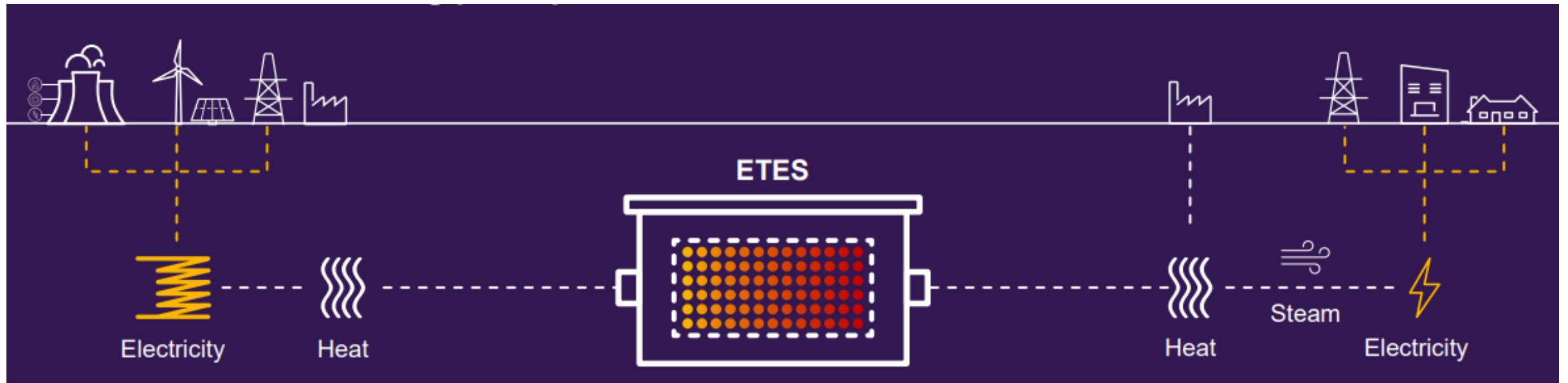
⚡ Direct conversion of CO₂ to formic acid and syngas.

⚡ Indirect conversion of CO₂ to DME, Methanol and syngas.

HT-warmteopslag als bouwsteen voor Energie systeem integratie

Bron: SiemensGamesa